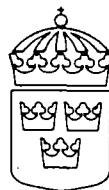

Regeringens proposition 1991/92:116

om ändringar i lagen (1977:306) om dryckesskatt,
m.m.

Prop,
1991/92:116

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 12 mars 1992.

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Bo Lundgren

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ett nytt system för beskattningen av alkoholhaltiga drycker. Den nu utgående procentavgiften, som beräknas på detaljhandelspriset, slopas. Skatten föreslås i stället bli helt relaterad till alkoholhalten, och den skall tas ut enligt en progressiv skatteskala. För alkoholdrycker med lägre alkoholhalt, framför allt viner och maldrycker, föreslås dock att skatten av praktiska skäl tas ut med samma belopp inom vissa intervall. Den nuvarande starkölsklassen föreslås av alkoholpolitiska skäl uppdelad i två klasser med olika skatt. Skatten föreslås vara lägre för det starköl som har en alkoholhalt om högst 3,6 viktprocent eller 4,5 volymprocent alkohol. Omläggningen av beskattningen görs inom ett i princip totalt sett oförändrat skatteuttag. Skatten och därmed priset för enskilda produkter kommer dock i vissa fall att kraftigt förändras. Reformen innebär bl.a. att priset på billigare drycker som i många fall missbrukas kommer att stiga. Det nya skattesystemet föreslås träda i kraft den 1 juli 1992.

1 Förslag till Lag om ändring i lagen (1977:306) om dryckesskatt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1977:306) om dryckesskatt¹
dels att 11 § skall upphöra att gälla,
dels att 1, 4, 8, 9, 10 och 13 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Skatt (dryckesskatt) betalas till staten enligt denna lag vid omsättning inom landet och vid införsel av spritdrycker, vin och *maltdrycker*.

Skatt (dryckesskatt) betalas till staten enligt denna lag vid omsättning inom landet och vid införsel av spritdrycker, vin, *starköl* och *öl*.

Beteckning i denna lag har samma betydelse som i lagen (1977:292) om tillverkning av drycker, m.m.

4 §³

Skattskyldig är

1. i fråga om spritdrycker och vin, det i lagen (1977:293) om handel med drycker angivna partihandelsbolaget,

2. i fråga om *maltdrycker*, den som inom landet yrkesmässigt tillverkar skattepliktiga drycker.

2. i fråga om *starköl och öl*, den som inom landet yrkesmässigt tillverkar skattepliktiga drycker.

Skattskyldig är vidare den som blivit registrerad som skattskyldig importör enligt 8 §.

8 §⁴

Den som yrkesmässigt för in *skattepliktig maltdryck* till landet för försäljning till återförsäljare, kan om verksamheten är av större omfattning eller annars om det finns särskilda skäl registreras hos riksskatteverket.

Den som yrkesmässigt för in *starköl eller öl* till landet för försäljning till återförsäljare, kan om verksamheten är av större omfattning eller annars om det finns särskilda skäl registreras hos riksskatteverket.

9 §⁵

Skattskyldighet för partihandelsbolaget inträder när spritdrycker och vin levereras till det i lagen (1977:293) om handel med drycker angivna detaljhandelsbolaget.

Skattskyldighet för tillverkare

Skattskyldighet för tillverkare

¹Lagen omtryckt 1984:158.
Senaste lydelse av 11 § 1990:594.

²Senaste lydelse 1990:594.

³Senaste lydelse 1990:594.

⁴Senaste lydelse 1990:594.

⁵Senaste lydelse 1990:594.

och registrerad importör vid omsättning av *maldrycker* inträder när *skattepliktig dryck* levereras till köpare eller tas i anspråk för annat ändamål än försäljning eller, vid avregistrering, finns i lager.

och registrerad importör vid omsättning av *starköl och öl* inträder när *drycken* levereras till köpare eller tas i anspråk för *något* annat ändamål än försäljning eller, vid avregistrering, finns i lager.

Nuvarande lydelse

10 §⁶ Skatten på spritdrycker och vin utgår med en grundavgift och en procentavgift om inte annat sägs i femte stycket.

Grundavgiften utgör per liter i fråga om

1. spritdrycker 1 krona 32 öre för varje hel volymprocent alkohol,
2. starkvin 21 kronor,
3. lättvin med en alkoholhalt över 7 volymprocent 8 kronor 50 öre,
4. annat lättvin 11 kronor 25 öre.

Procentavgiften utgör för spritdrycker 60 procent och för vin 39 procent av detaljhandelspriset.

Med detaljhandelspriset förstås det pris som detaljhandelsbolaget tillämpar vid försäljning över disk, exklusive beloppet av pant och skatt enligt lagen (1968:430) om mervärdeskatt.

För lättvin med en alkoholhalt av högst 7 volymprocent utgår dock ingen procentavgift.

Föreslagen lydelse

10 § Skatten på spritdrycker, vin, starköl och öl tas ut med de belopp som framgår av följande uppställning.

⁶Senaste lydelse 1990:144.

Alkoholhalt, volymprocent				Skatt, kronor per liter	
				grundbelopp	tilläggsbelopp
över	2,25	högst	3,5	3:--	-
"	3,5	"	4,5	9:--	-
"	4,5	"	7	12:--	-
"	7	"	10	17:10	-
"	10	"	13	26:70	-
"	13	"	16	36:60	-
"	16	"	19	47:50	-
"	19	"	24	47:50	5:10 för varje hel volymprocent som överstiger 19
"	24	"	29	73:--	5:50 för varje hel volymprocent som överstiger 24
"	29	"	34	100:50	6:20 för varje hel volymprocent som överstiger 29
"	34	"	39	131:50	7:40 för varje hel volymprocent som överstiger 34
"	39			168:50	7:50 för varje hel volymprocent som överstiger 39

I fråga om drycker vars alkoholhalt överstiger 19 volymprocent skall avrundning ske uppåt till närmast hela volymprocenttal. om alkoholhalten uppgår till del av hel volymprocent.

13 §⁷

I deklaration för skatt på *malt-drycker* får särskilt för varje varuslag avdrag göras för skatt på drycker, som

I deklaration för skatt på *starköl och öl* får särskilt för varje varuslag avdrag göras för skatt på drycker, som

1. har utförts ur landet eller har förts till svensk frihamn för annat ändamål än att förbrukas där eller har lagts upp på tullager som inrättats för förvaring av proviant eller, såvitt avser starköl, har levererats för försäljning i exportbutik,

2. har förvärvats för återförsäljning och för vilken skattskyldighet tidigare inträtt,

3. har återtagits i samband med återgång av köp,

4. har försålts med förlust för den skattskyldige, i den mån förlusten hänförs till bristande betalning från köpare.

Avdrag enligt första stycket 4 får göras med belopp som svarar mot så

⁷Senaste lydelse 1990:594.

stor del av skatten som förlusten visas utgöra av varans försäljningspris. Har sådant avdrag gjorts och inflyter därefter betalning, skall redovisning åter lämnas för skatten på de drycker betalningen avser.

I deklaration för skatt på spritdrycker och vin får avdrag göras för skatt på drycker som har återtagits i samband med återgång av köp.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1992.

Bestämmelserna i den upphävda 11 § tillämpas dock, såvitt avser läskedrycker, till utgången av år 1992.

2 Förslag till
Lag om ändring i tulltaxelagen (1987:1068)

Prop. 1991/92:116

Härigenom föreskrivs att 22 kap. tulltaxelagen (1987:1068)¹ skall ha följande lydelse.

22 kap. Drycker, sprit och ättika²

Nuvarande lydelse

Anm. För spritdrycker, vin eller starköl, som införs i den ordning som anges i 18 § 3, 4, 6 eller 7 lagen (1977:293) om handel med drycker, utgår, om tullfrihet inte åtnjuts, tull med följande belopp per liter:

Spritdrycker enligt tulltaxenr 22.08	210:-
Vin:	
<i>musserande eller</i> med en alkoholhalt	
överstigande 15 volymprocent	65:-
<i>ej musserande, med en alkoholhalt</i>	
överstigande 7 men inte 15 volymprocent	32:-
<i>ej musserande, med en alkoholhalt om</i>	
högst 7 volymprocent	16:-
Starköl	16:-

Tullsats som anges ovan tillämpas även när tullskyldighet föreligger enligt 81 eller 82 § tullagen (1987:1065).

¹Lagen omtryckt 1987:1186.

²Senaste lydelse 1990:146.

Anm. För spritdrycker, vin eller starköl, som införs i den ordning som anges i 18 § 3, 4, 6 eller 7 lagen (1977:293) om handel med drycker, utgår, om tullfrihet inte åtnjuts, tull med följande belopp per liter:

Spritdrycker enligt tulltaxenr 22.08	210:-
Vin:	
med en alkoholhalt överstigande	
15 volymprocent	65:-
med en alkoholhalt överstigande	
7 men inte 15 volymprocent	32:-
med en alkoholhalt om högst	
7 volymprocent	16:-
Starköl	16:-

Tullsats som anges ovan tillämpas även när tullskyldighet föreligger enligt 81 eller 82 § tullagen (1987:1065).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1992.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 mars 1992.

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Hörnlund, Olsson, Svensson, af Ugglas, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidson, Könberg, Odell, Lundgren, Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Lundgren

Proposition om ändringar i lagen (1977:306) om dryckesskatt, m.m.

1 Ärendet och dess beredning

Den 19 oktober 1989 tillkallade chefen för finansdepartementet en särskild utredningsman (generaldirektören Lennart Nilsson) för att utreda frågan om beskattningen av alkoholhaltiga drycker. Utgångspunkten för utredningen skulle enligt direktiven (dir. 1989:51) vara att skapa ett skattesystem där beskattningen av alkoholdrycker, och därmed också priset, i högre grad än för närvarande bestämdes av dryckens alkoholhalt. Syftet skulle vara att åstadkomma ett skattesystem som var enhetligt för samtliga alkoholdrycker och dessutom neutralt i förhållande till konsumentens val mellan olika produkter med likvärdig alkoholstyrka. En förutsättning för utredningsuppdraget var bl.a. att ett nytt skattesystem inte borde innebära att statens inkomster av dryckeshantering minskade. Vidare skulle EG-aspekter beaktas i utredningsarbetet.

Alkoholskatteutredningen lämnade i maj 1991 sitt betänkande (SOU 1991:52) Alkoholbeskattningen till regeringen. Utredningens sammanfattning bör fogas till detta protokoll som bilaga 1 och utredningens lagförslag bör fogas till protokollet som bilaga 2.

Betänkandet har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena har gjorts inom finansdepartementet och finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr 2248/91).

Den 19 december 1991 tillkallade chefen för socialdepartementet en alkoholpolitisk kommission med uppdrag att utvärdera den hittillsvarande alkoholpolitiken och lägga fram förslag till en strategi för framtiden - bl.a. i ett EG-perspektiv. Kommissionen skall även kartlägga alkoholmissbrukets familjesociala konsekvenser och göra en översyn av vården av alkoholmissbrukare. Kommissionens främsta uppgift är att formulera en strategi för att nå målet att minska den totala alkoholkonsumtionen och att begränsa alkoholens skadeverkningar. Kommissionen bör enligt utredningsuppdraget avsluta sitt arbete före utgången av år 1993.

Jag avser nu, utan att avvakta den alkoholpolitiska kommissionens betänkande, att ta upp frågan om ändrat system för alkoholbeskattningen. Jag har i denna fråga samrått med chefen för socialdepartementet.

2 Gällande rätt

De centrala bestämmelserna om dryckesbeskattning finns i lagen (1977:306) om dryckesskatt (senast ändrad 1990:594). Enligt lagen skall skatt erläggas vid omsättning inom landet och vid införsel av spritdrycker, vin, starköl och öl. Fram till utgången av år 1992 omfattas också läskedrycker av skatten. Skatten på lättöl avskaffades den 6 april 1988.

Riksskatteverket (RSV) är beskattningsmyndighet. Skattskyldig i fråga om spritdrycker och vin är partihandelsbolaget Vin och Sprit AB. I fråga om starköl och öl föreligger skattskyldighet för den som inom landet tillverkar sådana drycker. Skattskyldig skall vara registrerad hos RSV. Om verksamheten är av större omfattning eller om det finns särskilda skäl kan även importörer, som yrkesmässigt för in skattepliktiga malt-drycker till landet för försäljning till återförsäljare, registreras hos RSV. Skattskyldigheten för spritdrycker och vin inträder när Vin och Sprit AB levererar dryckerna till Systembolaget AB. Skattskyldigheten för starköl och öl inträder när dryckerna levereras till köpare eller tas i anspråk för annat ändamål än försäljning eller, vid avregistrering, finns i lager. Vid införsel till landet av skattepliktig dryck av annan än registrerad skattskyldig skall skatt erläggas till tullmyndigheten. Spritdrycker, vin och starköl får med vissa undantag för t.ex. resande endast införas av Vin och Sprit AB.

Skatten på spritdrycker och vin innefattar enligt gällande regler dels en grundavgift som är relaterad till alkoholstyrkan, dels en procentavgift som är relaterad till detaljhandelspriset.

Grundavgiften per liter dryck är sedan den 7 maj 1990 för spritdrycker 1 krona 32 öre för varje hel volymprocent alkohol, för starkvin (alkoholhalt överstigande 15 men ej 22 volymprocent) 21 kronor, för lättvin (alkoholhalt av högst 15 volymprocent) med en alkoholhalt över sju volymprocent 8 kronor 50 öre och för annat lättvin 11 kronor 25 öre.

Procentavgiften uppgår för spritdrycker till 60 procent och för vin till 39 procent av detaljhandelspriset, dvs. det pris som Systembolaget AB tillämpar vid försäljning över disk exkl. pant och mervärdesskatt. Med pant avses det belopp som Systembolaget AB åtar sig att betala för returglas.

För lättvin med en alkoholhalt av högst sju volymprocent utgår inte någon procentavgift.

Skatten på malt-drycker utgår per liter med 2 kronor 70 öre för öl (alkoholhalt överstigande 1,8 men ej 2,8 viktprocent) och 11 kronor 25 öre för starköl (alkoholhalt mer än 2,8 viktprocent). För lättöl tas som nämnts ingen dryckesskatt ut.

3 Dryckesbeskattning inom EG

Den överenskommelse som EGs ekonomi- och finansministrar träffade i juni 1991 innebar ett slutligt ställningstagande för minimiskattesatser

vad gäller de punktskattebelagda varorna. Det skall också finnas s.k. målskattesatser, som utgör rekommendationer som medlemsländerna förbinder sig att ha i åtanke vid kommande nationella skattesatsförändringar. För bordsvin och mousserande vin gäller minimiskattesatsen 0 kr. per liter och målskattesatserna 1 kr. 40 öre resp. 2 kr. 50 öre per liter. (Här angivna skattesatser beräknade efter kursen 1 ECU = 7,50 SEK.) För öl gäller minimiskattesatsen 70 öre per liter och målskattesatsen 1 kr. 40 öre per liter (detta avser öl av mest förekommande slag). Något beslut om minimiskattesatser för sprit och starkvin har inte tagits av rådet men kommissionen har tidigare föreslagit en minimiskattesats för sprit (vid alkoholstyrkan 40 %) på 33 kr. 50 öre per liter, och för starkvin på 5 kr. 60 öre per liter. Målskattesatserna har föreslagits vara 42 kr. resp. 7 kr. per liter. Överenskommelsen innebär också att det införs särregler för bl.a. små bryggerier, där skattesatserna blir lägre. Några länder får viss övergångstid för att nå upp till de beslutade miniminivåerna.

4 Effekter av nuvarande beskattningssystem

Alkoholskatteutredningen konstaterar att det nuvarande systemet för beskattningen av de alkoholhaltiga dryckerna är tekniskt krångligt och svårt att förstå. Det är kombinationen av en alkoholrelaterad grundavgift och en värderelaterad procentavgift som bidragit till detta. Beskattningen av öl och starköl som enbart har en fast avgift per liter leder inte alls till samma svårigheter. Bortsett från de tekniska invändningarna mot de nuvarande systemet har den kraftigaste kritiken dock riktats mot att de alkoholpolitiska målen inte fullt ut kan tillgodoses inom ramen för gällande ordning. Detta gäller framför allt möjligheterna att styra konsumtionen mot alkoholsvaga drycker.

Genom procentavgiften får - helt oberoende av alkoholinnehållet - inköps- resp. produktionskostnaden inkl. vinstpåslaget ett stort genomslag i beskattningen och därmed också i försäljningspriset. Systemet innebär att beskattningen kan variera avsevärt mellan drycker med samma alkoholstyrka. Följden kan t.o.m. bli att alkoholsvaga drycker beskattas högre än väsentligt alkoholstarkare - men inköps- eller produktionsmässigt billigare - drycker. Utformningen av beskattningen innebär således att alkoholstyrkan vid ökande varuvärde får ett mindre genomslag i försäljningspriset. Utredarens slutsats av detta är att procentavgiften bör slopas.

Mitt förslag: Den nuvarande värderelaterade procentavgiften slopas. Dryckesskatten skall uteslutande relateras till dryckens alkoholhalt och tas ut enligt en progressiv skatteskala.

Utredningens förslag överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna tillstyrker en förändrad beskattningsprincip. Några remissinstanser har dock haft synpunkter på utredningens förslag om beskattningen av maldrycker. Socialstyrelsen anser att det finns risk för att höjningar av alkoholpolitiska skäl av skatten på starköl kan komma att försvåras om maldryckerna är inordnade i en enhetlig skatteskala omfattande samtliga alkoholdrycker. Nykterhetsrörelsens landsförbund hävdar att man måste finna andra vägar för beskattning av ölet och särskilt starkölet. Konsumtionen av starköl bör begränsas, eftersom det blivit en modedryck bland ungdomar.

Skälen för mitt förslag: Alkoholskatteutredningen föreslår att procentavgiften slopas eftersom den i flera fall motverkar den eftersträlvade styrningen av konsumtionen mot alkoholsvaga drycker och för att den bidrar till att göra alkoholbeskattningen oöverskådlig och komplicerad. Enligt utredningen bör alkoholskatten styras enbart av alkoholhalten. Utredningen har funnit att en rent proportionell beskattning, dvs. en skatt som är av samma storlek för varje centiliter ren alkohol, leder till en i förhållande till gällande ordning väsentlig inbördes omfördelning av skatteuttaget mellan de olika dryckesslagen. Metoden skulle leda till påtagliga förändringar av de försäljningspriser som tillämpas för närvarande. Priserna på spritdrycker skulle minska markant, medan priserna på vin skulle öka, på lättvin t.o.m. mer än på starkvin. Skälet till detta är, enligt utredningen, att om statens intäkter av dryckesskatten skall vara oförändrade, blir skatten per centiliter ren alkohol av en sådan storleksordning att de relativt alkoholsvaga dryckerna - och därmed de billigare varorna - blir förhållandevis högt beskattade. Effekterna av en rent proportionell beskattning går, enligt utredningen, stick i stäv med de alkoholpolitiska strävandena att med priset styra konsumtionen mot alkoholsvaga alternativ. Alkoholskatteutredningen har i stället föreslagit att beskattningen bör utformas efter en progressiv modell där skatteuttaget ökar per centiliter ren alkohol med stigande alkoholhalt. Detta är, enligt utredningen, den bästa metoden för att uppnå den eftersträlvade styrningen av konsumtionen mot alkoholsvaga drycker. Dryckesskatten skall vara helt relaterad till alkoholhalten och samma skattenivå skall tillämpas för alla drycker med samma alkoholhalt, oavsett dryckesslag. Utredningens strävan har varit att beskattningen inte skall leda till alltför stora inbördes förändringar av skatteuttaget för de olika dryckesslagen. Skälet till detta är bl.a. svårigheterna att förutse effekterna på konsumtionen vid en skatteomläggning.

Skatten bör, enligt utredningen, bestämmas med utgångspunkt i dryckens alkoholstyrka avrundad till hel volymprocentenhet och utgå endast med ett fast belopp. Rent lagtekniskt föreslås dryckesskatten vara sammansatt av ett grundbelopp och - för drycker med en alkoholhalt som överstiger 19 volymprocent - ett tilläggsbelopp. I fråga om drycker med en alkoholhalt som inte överstiger 19 volymprocent föreslås att skatteskalen av praktiska skäl indelas i intervall inom vilka skatt tas ut med samma belopp. För drycker vars alkoholhalt överstiger sju men inte 19 volymprocent föreslås att beskattningen utgår från intervall om tre volymprocentenheter och för drycker vars alkoholhalt understiger sju volymprocent (företrädesvis maldrycker) föreslås att de traditionella alkoholgränserna för maldryckerna i princip utnyttjas även om dessa skattesatser också kan bli tillämpliga för andra drycker, exempelvis lågalkoholviner. För drycker med alkoholhalt överstigande 19 volymprocent föreslås skattesatsen bestämmas för varje hel volymprocentenhet. För drycker med en alkoholhalt mellan 19 och 39 volymprocent åstadkoms progressionen genom att tilläggsbeloppet ökar vid var femte volymprocentenhet. För drycker med en alkoholhalt som överstiger 39 volymprocent föreslås beskattningen få en proportionell utformning.

Remissinstanserna har som redan framgått tillstyrkt den nya skattemodellen. Jag anser också att en ny skattemodell är önskvärd och att den av utredningen förordade modellen möjliggör att både alkoholpolitiska och andra önskemål kan uppfyllas. Detta gäller också den av socialstyrelsen eftersträfvade möjligheten att särbehandla starkölet. En sådan särbehandling kommer att gälla alla drycker som har samma alkoholinhåll. En beskattning som i högre grad utgår från alkoholhalten torde också närma den svenska lagstiftningen till vad som i tekniskt hänseende kommer att gälla inom EG.

Vad avser beskattningen av maldrycker har alkoholskatteutredningen, som ovan nämnts, föreslagit att maldryckerna inordnas i ett enhetligt skattesystem och därmed beskattas på samma sätt som övriga alkoholdrycker. Utredningen har dock föreslagit en viss justering för maldryckerna. En strikt anpassning med utgångspunkt från spritdryckernas beskattning skulle innebära att starköl skulle få en skattesänkning och vanligt öl en stor skattehöjning. Utredningen har funnit att detta är olämpligt ur alkoholpolitisk synpunkt. Utredningen har därför föreslagit att två skatteklasser införs för starköl och att skattenivån därmed bättre kan differentieras utifrån alkoholhalten. Därigenom kan konsumtionen styras mot alkoholsvagare öltyper.

Jag delar utredningens uppfattning att maldryckerna i princip bör inordnas i samma skattesystem som vin och spritdrycker. Såsom också socialstyrelsen framhållit bör dock en viss avvikelse från en strikt alkoholrelaterad beskattning göras för maldryckerna. Detta är särskilt motiverat av att starköl i stor utsträckning konsumeras av ungdomar. Utredningens förslag till teknisk lösning möjliggör en sådan särbehandling. Den av utredningen föreslagna lägre skattesatsen för visst starköl

skulle gälla för starköl med en alkoholhalt av högst fem volymprocent (fyra viktprocent). Jag delar utredningens uppfattning att man av alkoholpolitiska skäl bör dela upp starkölet i två skatteklasser. Jag tror dock att minskningen av den totala alkoholkonsumtionen främjas av att man väljer en något lägre övre alkoholhalt för starkölet i den lägre skatteklassen. Den lägre skattesatsen bör därför omfatta drycker med en alkoholhalt över 3,5 volymprocent (2,8 viktprocent) men högst 4,5 volymprocent (3,6 viktprocent). En sådan åtgärd möjliggör en lägre skatt än vad som följer av alkoholskatteutredningens förslag och ger därmed bättre möjligheter att göra den alkoholsvagare drycken mer konkurrenskraftig. Uppnås en sådan övergång innebär detta på sikt en sänkning av den totala alkoholkonsumtionen vilket är synnerligen eftersträfvansvärt. Det bör påpekas att det alkoholsvagare starkölet även fortsättningsvis endast skall säljas genom Systembolaget AB och inte i den vanliga detaljhandeln.

6 Skattenivån

Mitt förslag: Skattenivån bestäms så att intäkterna för statsverket blir oförändrade. Skatten tas ut enligt en progressiv skatteskala, dock med ett något högre skatteuttag för starköl och lägre för öl än vad som följer av en strikt alkoholrelaterad anpassning med utgångspunkt från beskattningen av spritdryckerna.

Utredningens förslag överensstämmer med mitt utom vad avser beskattningen av starkölet.

Remissinstanserna tillstyrker i huvudsak utredningens förslag. Nykterhetsrörelsens landsförbund anser dock att det finns starka skäl för att granska beskattningen av lättvinerna och utgå från en högre skattenivå totalt sett. Riksförbundet Hälsofrämjandet, som förordar en proportionell beskattningsmetod, vill öka skatteuttaget för lättviner. Kritik har också riktats mot utredningens förslag till skattenivå för starkölet. Socialstyrelsen finner det alkoholpolitiskt olämpligt att sänka skatten på det numera vanligaste starkölet med tanke på att drycken i hög utsträckning används av ungdomar. Systembolaget AB menar att utredningens förslag till skattenivåer för de olika klasserna av öl synes innebära en påtaglig risk för en tillväxt av de volymer starköl som köps i systembutikerna på bekostnad av svagare öl. Svenska bryggareföreningen och Sveriges Livsmedelshandlareförbund motsätter sig förslaget att höja skatten på öl klass II med 80 öre per liter och Sveriges Köpmannaförbund anser att det vore logiskt att inte beskatta klass II öl eftersom detta öl säljs som måltidsdryck i dagligvaruaffärerna.

Skälen för mitt förslag: Utredningen har haft att enligt sina direktiv

föreslå en omläggning av beskattningen inom ett totalt sett oförändrat skatteuttag. Eftersom det är svårt att förutse ändringar i beteendet har beräkningen gjorts på ett statistiskt underlag. Trots att skatteuttaget i kronor i princip är oförändrat totalt sett har omläggningen ändå en alkoholpolitisk profil genom att billigare drycker som i många fall också missbrukas får en ganska kraftig höjning jämfört med dyrare drycker. Priset på exempelvis renat brännvin stiger med ca 10 % till följd av omläggningen.

Såsom tidigare nämnts har minimiskattesatser för alkoholdrycker beslutats inom EG. Dessa ligger f.n. betydligt lägre än de svenska alkoholskatterna. Något formellt hinder för ett enskilt EG-land att ha högre alkoholskatter finns dock inte. Med hänsyn till de alkoholpolitiska målen och det nuvarande statsfinansiella läget anser jag att det inte tills vidare finns skäl att sänka skattenivån på alkoholdrycker på annat sätt än vad som blir följden för vissa drycker om utredningens förslag genomförs.

Jag anser att utredningens förslag till nya skattesatser är väl avvägt men, som jag redan framhållit, bör beskattningen av de alkoholsvagare dryckerna, maldryckerna, ändras något. Skatten på starköl är nu 11 kr. 25 öre per liter. Utredningens förslag till skattesats, 12 kr. per liter, bör gälla det starköl som har en alkoholhalt överstigande 4,5 volymprocent (3,6 viktprocent) dvs. det i handeln i dag vanligaste starkölet som därmed får en något högre beskattning än i dag. För att det svagare starkölet, dvs. öl med en alkoholhalt över 3,5 volymprocent (2,8 viktprocent) men högst 4,5 volymprocent, verkligen skall kunna bli ett alternativ till starkare drycker bör skatten på detta vara 9 kr. per liter. Slutligen bör ölet få en mindre skatthöjning än den som utredningen föreslagit. Höjningen bör vara cirka 10 procent, dvs. från 2 kronor 70 öre till 3 kronor per liter. Sammantaget innebär det i förhållande till utredningens förslag att de alkoholsvagare alternativen får en lägre beskattning.

7 Övriga frågor

I förslaget till nytt skattesystem ligger också att alkoholstyrkan i skatthänseende alltid skall uttryckas i volymprocent. Reglerna bör avse den vid 20° C uppmätta volymprocenten alkohol. Även detta förslag bör genomföras. I förtydligande syfte bör också i lagen om dryckesskatt begreppet maldrycker ersättas med starköl och öl eftersom lättölet även fortsättningsvis bör vara obeskattat.

Eftersom dryckesskatten föreslås helt relaterad till alkoholhalten i drycken anser jag att skäl inte längre föreligger att den s.k. schablontullen på alkoholdrycker, som tas ut för dessa varor vid bl.a. resandes införsel, skiljer sig beträffande vanligt vin och mousserande vin. Efter samråd med statsrådet Dinkelspiel förordar jag att samma schablontull tas ut för dessa viner. Även denna ändring bör träda i kraft den 1 juli 1992.

Utredningen har också diskuterat om de prisförändringar som förslaget leder till är så stora att någon form av övergångsordning är nödvändig. Utredningen har emellertid inte funnit detta nödvändigt, och de remissinstanser som har yttrat sig i frågan har också avstyrkt ett införande av övergångsregler. En särreglering för vissa drycker som nu är högt beskattade skulle kunna medföra problem i förhållande till EG bl.a. med hänsyn till att en sådan skatt skulle kunna uppfattas som protektionistisk eftersom den i princip enbart skulle komma att tas ut för importerade varor. Jag delar helt utredningens uppfattning att några särskilda övergångsregler inte bör införas.

8 Ikraftträdande

De nya reglerna bör träda i kraft så snart som möjligt. Något behov av lång tid mellan beslut och ikraftträdande finns inte. De nya reglerna kan därför lämpligen träda i kraft den 1 juli 1992.

9 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom finansdepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i lagen (1977:306) om dryckesskatt,
2. lag om ändring i tulltaxelagen (1987:1068).

Lagförslag 2 har upprättats i samråd med statsrådet Dinkelspiel.

10 Lagrådets hörande

Förslagen är av sådan beskaffenhet att lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Yttrande från lagrådet behöver därför inte inhämtas över lagförslagen.

11 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att anta lagförslagen.

12 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

Dagens system för beskattning av alkoholdrycker, med kombinationen av en *grundavgift* som är relaterad till alkoholhalten och en *procentavgift* som är beräknad på detaljhandelspriset exkl. mervärdeskatt innebär att dryckesskattens storlek blir beroende både av dryckens alkoholstyrka och dess värde. I betänkandet föreslås att dryckesskatten i stället uteslutande skall relateras till dryckens alkoholhalt och tas ut enligt en progressiv skatteskala. Vidare förordas att dryckesskatt tas ut enligt en skattemodell som är densamma för alla alkoholdrycker, dvs. för spritdrycker, vin, starköl och öl.

Skälen för förslaget

I utredningen konstateras att dagens alkoholbeskattning är tekniskt krånglig och svår att förstå. Invändningarna mot det nuvarande systemet tar emellertid framför allt sikte på att de alkoholpolitiska målen inte fullt ut tillgodoses inom ramen för gällande ordning. Detta gäller särskilt önskemålet att med stöd av beskattningen styra alkoholkonsumtionen mot alkoholsvaga drycker.

För närvarande kommer inslaget av progressiv alkoholbeskattning till uttryck genom de skillnader i skatteuttag som tillämpas för skilda dryckesslag. Procentavgiften är högre för spritdrycker än för vin och grundavgiften är utformad så att alkoholen i spritdrycker beskattas hårdare än den i starkvin och alkoholen i starkvin beskattas hårdare än i lättvin etc. Däremot finns det inte någon progressivitet i beskattningen inom resp. dryckesslag. För *spritdrycker* är den alkoholrelaterade delen av skatten, grundavgiften, utformad som en proportionell skatt, medan den rena alkoholen inom dryckesslagen *starkvin*, *lättvin*, *starköl* och *öl* beskattas lägre ju högre alkoholhalt drycken har.

Genom att procentavgiften är utformad som en värdeskatt och är förhållandevis hög får dryckens varuvärde - helt oberoende av alkoholinnehållet - ett stort genomslag i beskattningen. Följden blir att en alkoholsvaga men dyrare dryck många gånger beskattas högre än en billigare men alkoholstarkare dryck. Detta förhållande blir påtagligt när det gäller beskattningen av de dyrare vinerna. I förhållande till de billigare vinerna måste dryckesskatten för kvalitetsvinerna betraktas som oproportionellt hög.

I betänkandet redovisas de olägenheter som är förknippade med procentavgiften. Slutsatsen är att procentavgiften bör slopas eftersom den i flera fall motverkar den eftersträlvade styrningen av konsumtionen mot alkoholsvaga drycker och dessutom bidrar till att göra alkoholbeskattningen oöverskådlig och komplicerad.

Dryckesskatten bör enligt förslaget relateras endast till dryckens alkoholhalt och tas ut efter en progressiv skatteskala, dvs. den rena alkoholen beskattas hårdare ju högre alkoholhalt drycken har. Förslaget gör det möjligt att inordna alla alkoholdrycker oavsett dryckesslag - inkl. maltdrycker - i ett enhetligt skattesystem.

En av förutsättningarna för utredningen har varit att statens inkomster av dryckesskatten skall vara oförändrade. Dessutom har en strävan varit att begränsa prisförändringarna för drycker som svarar för en stor andel av försäljningsvolymen. En förändring till en helt alkoholrelaterad skatt för emellertid ovillkorligen med sig omfattande prisändringar för en del av dryckerna.

Förslaget leder till att skatten - och därmed priset - ökar för drycker med hög alkoholhalt och låg inköps- eller produktionskostnad, medan den minskar för drycker med låg alkoholhalt eller hög inköps- eller produktionskostnad.

För varor med mycket höga inköpskostnader leder förslaget till påtagliga skatte- och prissänkningar. Med hänsyn till att det huvudsakligen rör sig om drycker med mycket små försäljningsvolymen och som även efter en skatteomläggning kommer att vara förhållandevis dyra bör dessa prissänkningar kunna godtas från alkoholpolitiska utgångspunkter.

Beskattningen av starköl och öl

Förslaget innebär att starköl och öl beskattas på samma sätt som övriga alkoholdrycker. En fullständig anpassning av beskattningen på maltdrycker skulle leda till en betydande skattesänkning för starköl och en motsvarande höjning av skatten för öl. Av alkoholpolitiska skäl är det inte lämpligt att i ett slag genomföra en sådan förändring. Den föreslagna skatteskalan innebär emellertid vissa förändringar jämfört med dagens ordning. Skatten för starköl vars alkoholhalt överstiger fem volymprocent (= fyra viktprocent) föreslås bli 75 öre högre per liter än i dag. För starköl med lägre alkoholhalt föreslås att skatten sänks med 1 kr. 25 öre per liter. Dryckesskatten för öl föreslås öka med 80 öre per liter. I konsekvens med principen att beskattningen skall vara enhetlig för samtliga alkoholdrycker, oavsett dryckesslag, föreslås att de skattesatser som har bestämts med utgångspunkt i förhållandena för starköl och öl skall vara tillämpliga även för andra drycker med motsvarande alkoholinhåll.

EG

Det förslag till minimi- och målskattesatser för alkoholdrycker som för närvarande diskuteras inom EG skiljer sig från utredningens förslag framför allt när det gäller beskattningens höjd och till viss del också vad det gäller metoderna för skattläggning. En ordning där skatten på alkoholdrycker i högre grad utgår från alkoholhalten torde emellertid snarast närma den svenska lagstiftningen till vad som för framtiden kan förväntas bli EGs linje.

Ikraftträdande

Prop. 1991/92:116
Bilaga 1

Enligt utredningens bedömning bör de föreslagna nya skattereglerna kunna tillämpas från den 1 januari 1992.

Förslag till
Lag om ändring i lagen (1977:306) om dryckesskatt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1977:306) om dryckesskatt¹
dels att 11 § skall upphöra att gälla
dels att 10 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

10 §² Skatten på spritdrycker och vin utgår med en grundavgift och en procentavgift om inte annat sägs i femte stycket.

Grundavgiften utgör per liter i fråga om

1. spritdrycker 1 krona 32 öre för varje hel volymprocent alkohol,
2. starkvin 21 kronor,
3. lättvin med en alkoholhalt över sju volymprocent 8 kronor 50 öre,
4. annat lättvin 11 kronor 25 öre.

Procentavgiften utgör för spritdrycker 60 procent och för vin 39 procent av detaljhandelspriset.

Med detaljhandelspriset förstås det pris som detaljhandelsbolaget tillämpar vid försäljning över disk, exklusive pant och skatt enligt lagen (1968:430) om mervärdeskatt.

För lättvin med en alkoholhalt av högst 7 volymprocent utgår dock ingen procentavgift.

Föreslagen lydelse

10 § Skatten på spritdrycker, vin och maldrycker tas ut med belopp som framgår av följande uppställning.

¹Lagen omtryckt 1984:158.

²Senaste lydelse 1990:144.

Alkoholhalt, volymprocent	Skatt, kronor per liter	
	grundbelopp	tilläggsbelopp
över 2,25 högst 3,5	3:50	-
" 3,5 " 5	10:--	-
" 5 " 7	12:--	-
" 7 " 10	17:10	-
" 10 " 13	26:70	-
" 13 " 16	36:60	-
" 16 " 19	47:50	-
" 19 " 24	47:50	5:10 för varje hel volymprocent som överstiger 19
" 24 " 29	73:--	5:50 för varje hel volymprocent som överstiger 24
" 29 " 34	100:50	6:20 för varje hel volymprocent som överstiger 29
" 34 " 39	131:50	7:40 för varje hel volymprocent som överstiger 34
" 39	168:50	7:50 för varje hel volymprocent som överstiger 39

I fråga om drycker vars alkoholhalt överstiger 19 volymprocent skall om alkoholhalten uppgår till del av hel volymprocent avrundning ske uppåt till närmast hela volymprocenttal.

Denna lag träder i kraft den